OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Demokratia- ja julkisoikeusosasto 21.3.2025

Lainsäädäntöneuvos Yrsa Nyman

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta (HE 100/2023 vp)

Perustuslakivaliokunnan kuulemisessa 21.3.2025 esitettiin kysymys liittyen muutoksenhakulautakunnan päätösvaltaisuuteen. Alla tarkempaa tietoa siitä, minkälaisissa kokoonpanoissa vastaavanlaiset muutoksenhakulautakunnat ovat päätösvaltaisia.

Säätämisjärjestysperusteluissa (s. 123–125) todetaan mm. näin:

> Perustuslain 21 §:n 1 momentin ilmaisulla muu riippumaton lainkäyttöelin tarkoitetaan tuomioistuimelle ominaiset oikeussuojavaatimukset täyttävää toimielintä ja käsittelyprosessia. Ilmaisuun on sisällytetty paitsi vaatimus oikeussuojaelimen riippumattomuudesta suhteessa toimeenpanovaltaan myös vaatimus ratkaisuelimen puolueettomuudesta suhteessa asian eri osapuoliin (PeVL 37/1997 vp, s. 3). Oikeusjärjestelmässämme on ennestään joitakin itsenäisiä ja riippumattomia muutoksenhakulautakuntia, jotka toimivat ensimmäisenä muutoksenhakuasteena valitettaessa viranomaisten päätöksistä. Tällaisia lautakuntia ovat esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla sosiaaliasioiden, työeläkeasioiden ja tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnat ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla opintotuen muutoksenhakulautakunta. Nyt ehdotettu muutoksenhakulautakunta toimisi saamelaiskäräjien yhteydessä. Lautakunta olisi kuitenkin itsenäinen ja riippumaton suhteessa saamelaiskäräjien vaalilautakuntaan, joka päättää vaaliluetteloasioista, sekä suhteessa saamelaiskäräjien muihin toimielimiin. Kyse olisi alkuperäiskansa saamelaisten uudesta viranomaisesta, jonka virallinen asema osana julkisen vallan käyttöä Suomessa toteutettaisiin säätämällä siitä lailla. Rinnastettavat lainkäyttöelimet saattavat toimia valtioneuvoston tietyn ministeriön yhteydessä, vaikka kyseisen ministeriön alainen viranomainen olisi tehnyt päätökset, joista valitetaan. Tuomioistuimista erillisten muutoksenhakulautakuntien perustaminen on aiemmin nähty

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

tarpeelliseksi muun ohella asioiden ratkaisemisessa tarvittavan erityisen asiantuntemuksen turvaamiseksi ja yhtenäisen ratkaisulinjan saavuttamiseksi muutoksenhaun keskittämisellä. Myös valitusasioiden suuri määrä on vaikuttanut tämän tyyppisten muutoksenhakulautakuntien perustamistarpeeseen. Edellä mainittuihin sosiaali- ja terveysministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiviin muutoksenhakulautakuntiin liittyvä valitusmenettely on kaksiasteinen siten, että muutoksenhakulautakunta toimii ensimmäisenä valitusasteena ja vakuutusoikeus ylimpänä valitusasteena. Vakuutusoikeuden päätöksistä ei saa pääsääntöisesti valittaa.

Lainsäädännössä on myös muita, pienimuotoisempia muutoksenhakuelimiä, jotka ovat erikoistuneet tiettyihin asiaryhmiin. Esimerkiksi asevelvollisuuslain (1438/2007) 7 §:n mukaan muutoksenhakuviranomaisena asevelvollisuutta koskevissa asioissa toimii kutsunta-asiain keskuslautakunta. Lain 12 luvun mukaan muutoksenhakua edeltää pääsääntöisesti oikaisumenettely, jonka jälkeen asevelvollisuuslain nojalla tehtyyn päätökseen haetaan muutosta valittamalla kutsunta-asiain keskuslautakuntaan, jonka päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Kutsunta-asiain keskuslautakunta on siten valtioneuvoston asettama asevelvollisuusasioiden ylin muutoksenhakuelin. Toisena esimerkkinä voidaan mainita kuvaohjelmalaki (710/2011), jonka 32 §:ssä säädetään kuvaohjelmalautakunnasta, joka käsittelee ensimmäisenä muutoksenhakuasteena valitukset Kansallisen audiovisuaalisen instituutin tekemistä päätöksistä. Kuvaohjelmalautakunnan päätöksistä saa lain 33 §:n mukaan hakea muutosta korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

…

Uuden lainkäyttöelimen perustamisessa on otettava huomioon lainkäyttöelimille asetetut perustuslailliset reunaehdot. Perustuslakivaliokunta on katsonut lausunnoissaan oikeusturvan yleensä edellyttävän, että muutoksenhakutuomioistuimet toimivat monijäsenisinä. Monijäsenisen kokoonpanon voidaan arvioida lisäävän käsiteltävien asioiden monipuolista harkintaa ja siten oikeusturvaa. (PeVL 2/2006 vp, s. 2.) Muutoksenhakulautakunnan ehdotetaan olevan päätösvaltainen ainoastaan silloin, kun vähintään puheenjohtaja ja kaksi kolmesta muusta jäsenestä on läsnä.

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan ja lakimiesjäsenen tulisi täyttää tuomareiden yleiset kelpoisuusvaatimukset. Lautakunnan jäseniltä edellytettäisiin muun muassa perehtyneisyyttä muutoksenhakulautakunnan toimialaan, eli heidät valittaisiin asiantuntemuksensa perusteella. Saamelaiskäräjien vaaliluetteloasioiden muutoksenhakulautakunnan asiantuntijajäsenet eivät edustasi mitään tiettyä tahoa, eivätkä näin ollen olisi intressiedustussidonnaisia eli intressipohjaisia, esimerkiksi siten kuin työtuomioistuimen työmarkkinajärjestöjen esittämät jäsenet edustavat tiettyä työmarkkinatahoa. Se, että alkuperäiskansaa edustava elin ehdottaa jäseniä kansan sisäistä itsemääräämisoikeutta koskevien asioiden hoitamiseksi laissa säädettyjä objektiivisia kriteerejä soveltaen, ei tarkoita, että jäsenet edustaisivat jotain erityistä ryhmää. Perustuslakivaliokunnan käytännössään asettama intressipohjaisten jäsenten

> enemmistöä koskeva vaatimus ei siten koske ehdotettua saamelaiskäräjien vaaliluetteloasioiden muutoksenhakulautakuntaa. Perustuslakivaliokunnan käytännössä lainkäyttöelimen osittaista intressipohjaisuuttakaan ei ole sinänsä pidetty ongelmallisena perustuslain 21 §:n 1 momentin vaatimusten kannalta. Riippumattomuusvaatimuksen kanssa sopusoinnussa ei olisi kuitenkaan se, että intressipohjaisten jäsenten määrä muodostuisi lainkäyttöelimessä enemmistöksi. Valiokunta on pitänyt ongelmallisena lainkäyttöelimen tekemistä kokoonpanoltaan sellaiseksi, että se ei täytä riippumattomuusvaatimusta. Näistä syistä tavallisen lainsäätämisjärjestyksen edellytykseksi on omaksuttu, että intressipohjaiset jäsenet eivät lain mukaan voi muodostaa enemmistöä valituslautakuntien päätösvaltaisissa istunnoissa. (PeVL 9/2007 vp, s. 9; PeVL 35/2006 vp, s. 2; PeVL 34/2006 vp, s. 2; PeVL 22/2005 vp, s. 2; PeVL 25/2004 vp, s. 2; PeVL 15/2002 vp, s 4; PeVL 35/2001 vp, s. 2; PeVL 37/1997 vp , s. 3–4.) Esityksessä intressipohjaisuuteen liittyvät haasteet muutoksenhakulautakunnan itsenäisyydelle ja riippumattomuudelle on huomioitu siten, että saamelaiskäräjien ja sen hallituksen sekä vaalilautakunnan jäsen tai varajäsen tai saamelaiskäräjien palveluksessa oleva henkilö ei voi kuulua muutoksenhakulautakuntaan.

Alla lisätietoa siitä, missä kokoonpanossa em. muutoksenhakulautakunnat ovat päätösvaltaisia.

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta (1299/2006):

2 § Muutoksenhakulautakunnan jäsenet

Lainkäyttötoimintaa muutoksenhakulautakunnan jaostoissa johtaa kolme päätoimista puheenjohtajaa ja enintään neljä sivutoimista puheenjohtajaa. Päätoimiset puheenjohtajat ovat muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja ja johtajat.

Muutoksenhakulautakunnassa on lisäksi sivutoimisina jäseninä vähintään kuusi lääkärijäsentä, vähintään yhdeksän lakimiesjäsentä sekä kahdeksantoista jäsentä, jotka edustavat joko muutoksenhakijoiden tai työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteiden tuntemusta. Lisäksi muutoksenhakulautakunnassa on riittävä määrä varajäseniä. Varajäseneen sovelletaan, mitä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä.

Puheenjohtajat ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

8 § Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanot

Muutoksenhakua koskevat asiat ratkaistaan muutoksenhakulautakunnassa jaostoissa. Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä viisi- tai kolmijäsenisessä jaostossa, vahvennetussa jaostossa tai täysistunnossa. Lainkäyttöasian voi ratkaista myös puheenjohtaja yksin.

Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (677/2005)

2 § Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajat ja muut jäsenet

Muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja ja vähintään kolme sivutoimista varapuheenjohtajaa. Päätoiminen puheenjohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo laintulkinnan yhdenmukaisuutta lautakunnan ratkaisuissa sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista. Päätoimisen puheenjohtajan tehtävistä määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Muutoksenhakulautakunnassa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi vähintään 18 muuta, sivutoimista jäsentä. Sivutoimisina jäseninä on oltava vähintään:

1) neljä lääkärijäsentä;
2) neljä lakimiesjäsentä;
3) kahdeksan työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä;
4) yksi yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;
5) yksi maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

Puheenjohtajalla, varapuheenjohtajilla ja lakimiesjäsenillä tulee olla tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto ja heidän tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin. Puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajilta edellytetään lisäksi perehtyneisyyttä erityisesti muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin ja puheenjohtajalta tämän lisäksi käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Lääkärijäsenen tulee olla laillistettu lääkäri. Muiden jäsenten tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin.

Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on yksi yhteinen varajäsen, johon sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään varapuheenjohtajasta. Muille jäsenille määrätään riittävä määrä varajäseniä noudattaen, mitä 3 §:ssä säädetään jäsenten määräämisestä. Mitä tässä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä ja tämän kelpoisuudesta, sovelletaan myös varajäseneen.

Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

3 § Puheenjohtajien ja jäsenten nimittäminen

Valtioneuvosto nimittää sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä päätoimisen puheenjohtajan toistaiseksi sekä määrää sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä sivutoimiset varapuheenjohtajat ja muut jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan.

Työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä puolet on määrättävä työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta siten, että vähintään kolme on perehtynyt yksityisten alojen eläkejärjestelmään ja vähintään yksi julkisten alojen eläkejärjestelmään. Lisäksi puolet työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä on määrättävä

työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta siten, että vähintään kolme on perehtynyt yksityisten alojen eläkejärjestelmään ja vähintään yksi julkisten alojen eläkejärjestelmään.

Yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen on määrättävä edustavimpien yrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta ja maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen maatalousyrittäjien edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta.

Muutoksenhakulautakunnan jäseneksi esitettävän on ennen tehtävään nimittämistä annettava sosiaali- ja terveysministeriölle valtion virkamieslain (750/1994) 8 a §:n 1 momentissa tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan. Jäseneksi nimitetyn on lisäksi toimitettava ilmoitus tiedoksi muutoksenhakulautakunnalle. Tehtävän aikana tapahtuneista sidonnaisuuksia koskevista muutoksista jäsenen on viipymättä ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle ja muutoksenhakulautakunnalle. Jäsenen on myös muutoin annettava vastaava selvitys sosiaali- ja terveysministeriön tai muutoksenhakulautakunnan sitä pyytäessä.

Sidonnaisuuksia koskevien tietojen rekisteröinnistä säädetään sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annetussa laissa (507/2023) .

2 luku

Asioiden käsittely muutoksenhakulautakunnassa

7 § Jaostot

Muutoksenhakulautakunta toimii lainkäyttöasioissa jakautuneena jaostoihin siten kuin muutoksenhakulautakunnan vahvistamassa työjärjestyksessä tarkemmin määrätään.

2 momentti on kumottu L:lla 22.12.2006/1298.

Muutoksenhakuasiat päätetään muutoksenhakulautakunnassa ja sen jaostossa esittelystä. Muutoksenhakuasiassa annetut päätökset allekirjoittaa esittelijä.

8 § Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanot

Muutoksenhakulautakunta ratkaisee muutoksenhakuasiat yhden tuomarin kokoonpanossa tai vähintään nelijäsenisessä ja enintään kuusijäsenisessä jaostossa, jonka puheenjohtajana toimii muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Jaoston kokoonpanossa noudatetaan jäsenten kesken vuorojärjestystä siten kuin muutoksenhakulautakunnan hallintojaosto päättää.

Muutoksenhakuasioita käsittelevä jaosto on päätösvaltainen, kun läsnä ovat jaoston puheenjohtaja, lakimiesjäsen, lääkärijäsen sekä kaksi työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että:

1) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, läsnä on yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;

2) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006), maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006), maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994), maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990), luopumiseläkelain (16/1974), maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992), kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetun lain (1297/1994) tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, läsnä on maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun jaoston kokouksessa ovat läsnä puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä, jos asian käsittelyyn 2 tai 5 momentin mukaan vaadittavat jäsenet ovat kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta yhtyneet esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

Jaoston päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että enintään puolet läsnä olevista jäsenistä on työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja yrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä, ja että 2 momentin 1 ja 2 kohdassa mainituista kahdesta työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevasta jäsenestä toinen on työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen ja toinen työntekijäin ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen.

Käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen ei riipu lääketieteellisestä kysymyksestä, jaosto on 2 momentista poiketen päätösvaltainen silloin, kun läsnä on lääkärijäsenen sijasta toinen lakimiesjäsen.

8 a § Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ratkaisee esittelystä asiat, joissa on kysymys:

1) valituksen tai poistohakemuksen peruuttamisesta;

2) oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 81 §:n 2 momentin tai 82 §:n 3 momentin mukaisesta tutkimatta jättämisestä;

3) uuden selvityksen johdosta eläkelaitokselle kokonaisuudessaan palautettavasta tai siirrettävästä asiasta;

4) hakemuksesta, joka koskee tietojen tai asiakirjojen tiedoksisaantia oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) nojalla tai pyynnöstä, joka koskee tiedon antamista asiakirjasta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla;

5) täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevasta asiasta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta; tai

6) ulosmittausta koskevasta asiasta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asia voidaan ratkaista kuitenkin myös 8 §:n 2 momentissa tarkoitetussa jaostossa, jos asian laatu sitä edellyttää.

9 § Määräajaksi nimitetyn varapuheenjohtajan tai jäsenen osallistuminen asioiden käsittelyyn

Määräajaksi nimitetty varapuheenjohtaja tai jäsen voi määräajan päätyttyä tai erottuaan tehtävästä edelleen osallistua jäsenenä sellaisen asian käsittelyyn, jonka valmisteluun tai käsittelyyn hän on osallistunut ennen määräajan päättymistä tai eroamistaan.

10 § Vahvennettu jaosto

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voi määrätä asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa. Vahvennettuun jaostoon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtajat sekä asiaa aiemmin käsitelleen jaoston jäsenet.

Vahvennettu jaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kaksi kolmasosaa 1 momentissa tarkoitetuista jäsenistä on läsnä. Tällöin jäsenten osalta on lisäksi voimassa, mitä 8 §:ssä säädetään.

11 § Täysistunto

Jos muutoksenhakulautakunnassa ratkaistavana olevalla asialla on periaatteellista merkitystä tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, voi jaosto tai muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja määrätä asian käsiteltäväksi muutoksenhakulautakunnan täysistunnossa. Täysistunnossa käsitellään myös muutoksenhakulautakunnan työjärjestystä koskevat asiat sekä ne hallintoasiat, jotka täysistunto hallintojaoston yksimielisestä esityksestä päättää ottaa käsiteltäväkseen.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallintojaostolle koskevassa asiassa täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään puolet esteettömistä jäsenistä on läsnä. Täysistunnon päätösvaltaisuuden edellytyksenä on ratkaistaessa muutoksenhakuasiaa lisäksi, että enintään puolet läsnä olevista jäsenistä on työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja yrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä. Tällöin jäsenten osalta on lisäksi voimassa, mitä 8 §:ssä säädetään.

14 § Hallintoasiat

Hallintojaostossa käsitellään työjärjestyksessä mainitut muutoksenhakulautakunnan hallintoasiat. Hallintoasian koollekutsujana ja puheenjohtajana toimii muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessa varapuheenjohtaja. Muina jäseninä hallintojaostossa ovat

muutoksenhakulautakunnan varapuheenjohtajat. Lisäksi muutoksenhakulautakunnan täysistunto valitsee hallintojaostoon yhden työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella muutoksenhakulautakuntaan nimitetyn jäsenen, yhden työntekijä- ja toimihenkilökeskusjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyn jäsenen sekä yhden yrittäjien ja maatalousyrittäjien järjestön ehdotuksen perusteella nimitetyn jäsenen tai näiden varajäsenten joukosta.

Hallintojaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on kokouksessa läsnä. Hallintojaoston jäsenillä puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia lukuun ottamatta on henkilökohtaiset varajäsenet.

Laki opintotuen muutoksenhakulautakunnasta 1080/2012

2 § Kokoonpano

Muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, sivutoiminen varapuheenjohtaja ja neljä muuta sivutoimista jäsentä. Varapuheenjohtajalla ja muilla jäsenillä on kullakin henkilökohtainen varajäsen. Mitä tässä laissa säädetään jäsenestä, sovelletaan myös henkilökohtaiseen varajäseneen.

Jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

2 luku

Asioiden käsittely muutoksenhakulautakunnassa

8 § Asioiden ratkaiseminen

Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä jaostossa, yhden tuomarin kokoonpanossa tai täysistunnossa.

Muut asiat ratkaistaan täysistunnossa, jollei työjärjestyksessä toisin määrätä.

9 § Jaostot

Jaostossa on kolme jäsentä. Jaoston puheenjohtajana on päätoiminen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja muina jäseninä kaksi opintoihin perehtynyttä jäsentä.
Muutoksenhakulautakunnan päätoiminen puheenjohtaja määrää jaostojen puheenjohtajat ja muut jäsenet.

Jaosto on päätösvaltainen, kun kaikki jaoston jäsenet ovat läsnä.

10 § Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Päätoiminen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ratkaisee asiat, joissa on kysymys:

1) valituksen tai poistohakemuksen peruuttamisesta;

2) oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 81 §:n 2 momentin tai 82 §:n 3 momentin mukaisesta tutkimatta jättämisestä;

3) uuden selvityksen johdosta Kansaneläkelaitokselle tai opintotukilautakunnalle kokonaisuudessaan palautettavasta tai siirrettävästä asiasta; taikka

4) hakemuksesta, joka koskee tietojen tai asiakirjojen tiedoksisaantia oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) nojalla tai pyynnöstä, joka koskee tiedon antamista asiakirjasta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut asiat voidaan ratkaista kuitenkin myös 9 §:ssä tarkoitetussa jaostossa, jos asian laatu sitä edellyttää.

11 § Täysistunto

Jos lautakunnassa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa vastaavanlaisissa tapauksissa tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, päätoiminen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai jaosto voi määrätä asian käsiteltäväksi täysistunnossa.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun täysistunnon puheenjohtajana toimiva päätoiminen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään neljä muuta jäsentä ovat läsnä.

Asevelvollisuuslaki (1438/2007)

Asevelvollisuuslaissa säädetään mm. seuraavaa kutsunta-asian keskuslautakunta.

115 § Kutsunta-asiain keskuslautakunta

Valtioneuvosto asettaa kutsunta-asiain keskuslautakunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Kutsunta-asiain keskuslautakunnassa on lainoppinut puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, joilla on kokemusta tuomarin toimessa, sekä viisi muuta jäsentä, joista kolmen tulee olla oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita ja kahden asevelvollisuusasioihin perehtyneitä, vähintään everstiluutnantin arvoisia upseereita. Jäsenistä enintään kolme saa olla puolustusministeriön hallinnonalan palveluksessa.

Kutsunta-asiain keskuslautakunnan puheenjohtajalla, varapuheenjohtajalla ja jäsenillä on näissä tehtävissään tuomariin verrattava virassapysymisoikeus ja virkavastuu.

Keskuslautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, yksi upseerijäsen sekä muita jäseniä siten, että puolustusministeriön hallinnonalan edustajat eivät muodosta läsnä olevien enemmistöä.

Keskuslautakunta voi ottaa itselleen lainoppineen sihteerin.

112 §Valituskielto

1 mom.: Kutsunta-asiain keskuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Laki tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta (1316/2010)

2 § Muutoksenhakulautakunnan jäsenet

Muutoksenhakulautakunnassa jäseninä ovat puheenjohtaja sekä vähintään:

1) kaksi varapuheenjohtajaa;

2) kolme lakimiesjäsentä;

3) kolme lääkärijäsentä;

4) kuusi työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä; ja

5) kolme maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevaa jäsentä.

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja on päätoiminen ja muut jäsenet ovat sivutoimisia.

Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on yksi yhteinen varajäsen, johon sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään varapuheenjohtajasta. Muille jäsenille määrätään riittävä määrä varajäseniä noudattaen, mitä 5 §:ssä säädetään jäsenten nimittämisestä. Varajäseneen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä ja tämän kelpoisuudesta.

Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

2 luku

Asioiden käsittely muutoksenhakulautakunnassa

8 § Muutoksenhakulautakunnan jaostot

Asiat ratkaistaan muutoksenhakulautakunnassa jaostoissa. Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä jaostossa, yhden tuomarin kokoonpanossa, vahvennetussa jaostossa tai täysistunnossa. Muut asiat ratkaistaan hallintojaostossa, jollei hallintojaosto ole antanut asiaa muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan päätettäväksi.

Jaostossa on puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja jäseninä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä sekä maatalousyrittäjien olosuhteita tunteva jäsen.

9 § Jaoston päätösvaltaisuus

Jaosto on päätösvaltainen, kun jaoston puheenjohtajan, lääkärijäsenen ja lakimiesjäsenen lisäksi läsnä ovat työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevat jäsenet. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) mukaisissa asioissa jaoston puheenjohtajan, lääkärijäsenen ja lakimiesjäsenen lisäksi läsnä on oltava maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen.

Jaoston päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että enintään puolet läsnä olevista jäsenistä on työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä ja maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja että 1 momentissa tarkoitetuista työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä toinen on työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen ja toinen työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen.

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun paikalla ovat jaoston puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä edellyttäen, että ne jaoston jäsenet, jotka eivät ole paikalla, ovat kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta ilmoittaneet yhtyvänsä esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

10 § Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ratkaisee esittelystä asiat, joissa on kysymys:

1) valituksen tai poistohakemuksen peruuttamisesta;

2) oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 81 §:n 2 momentin tai 82 §:n 3 momentin mukaisesta tutkimatta jättämisestä;

3) uuden selvityksen johdosta vakuutuslaitokselle kokonaisuudessaan palautettavasta tai siirrettävästä asiasta;

4) hakemuksesta, joka koskee tietojen tai asiakirjojen tiedoksisaantia oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) nojalla tai pyynnöstä, joka koskee tiedon antamista asiakirjasta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla;

5) täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevasta asiasta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta; tai

6) ulosmittausta koskevasta asiasta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asia voidaan ratkaista kuitenkin myös 8 §:n 2 momentissa tarkoitetussa jaostossa, jos asian laatu sitä edellyttää.

11 § Vahvennettu jaosto

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai jaosto voi määrätä jaostossa käsiteltävänä olevan asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi. Vahvennetussa jaostossa on puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja jäseninä varapuheenjohtajat sekä asiaa aikaisemmin käsitelleen jaoston jäsenet ja muiden jaostojen lakimiesjäsenet. Jos asian ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, jäseninä ovat lakimiesjäsenten sijasta muiden jaostojen lääkärijäsenet.

Vahvennettu jaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi läsnä on vähintään neljä viidesosaa vahvennettuun jaostoon kuuluvista jäsenistä. Tällöin jäseniin sovelletaan, mitä 9 §:n 2 momentissa säädetään.

12 § Täysistunto

Jos muutoksenhakulautakunnan ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa vastaavanlaisissa tapauksissa tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai jaosto voi määrätä asian käsiteltäväksi muutoksenhakulautakunnan täysistunnossa. Myös muutoksenhakulautakunnan työjärjestystä koskevat asiat on käsiteltävä täysistunnossa.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallintojaostolle koskevassa asiassa täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään puolet esteettömistä jäsenistä on läsnä. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että läsnä on vähintään yksi työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen, yksi työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen sekä yksi maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen. Käsiteltäessä muutoksenhakuasiaa enintään puolet läsnä olevista jäsenistä voi olla työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä ja maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä. Jos asian ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee myös lääkärijäsenen olla läsnä.

13 § Hallintojaosto

Hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa. Sen puheenjohtajana toimii muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä ovat muutoksenhakulautakunnan varapuheenjohtajat. Lisäksi hallintojaostoon kuuluu kolme työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä, joista yhden ovat nimenneet työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet, yhden työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet ja yhden maatalousyrittäjien järjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet keskuudestaan. Täysistunto nimittää hallintojaoston.

Kuvaohjelmalaki 710/2011

2 § Kuvaohjelmalautakunta

Kuvaohjelmalautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä neljä muuta jäsentä, joista kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Valtioneuvosto määrää jäsenet ja varajäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Lautakunnan jäsenten esteellisyyteen sovelletaan tuomarin esteellisyyttä koskevia säännöksiä. Lautakunnan jäsenet antavat tuomarinvakuutuksen, jos he eivät ole sitä aikaisemmin tehneet. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (673/2016) 1 luvun 7 §:ssä.

Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita. Muista jäsenistä ja varajäsenistä tulee osan olla perehtyneitä lasten kehitystä koskeviin kysymyksiin ja osan kuvalliseen viestintään. Lautakunta voi käyttää apunaan asiantuntijoita.

Lautakunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, lasten kehitystä koskeviin kysymyksiin perehtynyt jäsen ja vähintään yksi muu jäsen on läsnä. Lautakunnan päätökseksi tulee se mielipide, jota jäsenten enemmistö on kannattanut. Äänten mennessä tasan päätökseksi tulee se mielipide, joka on valittajalle edullisempi.